Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання

Кафедра адміністративного права та адміністративного процесу

КЕЙС
заняття на тему
«Взаємодія поліції та суспільства. Ефективна комунікація»

Підвищення кваліфікації (короткострокове)
працівників кадрового забезпечення

Інформація про викладача:
д.ю.н., доцент ХИТРА
Олександра Леонтіївна
0969521793

Львів -2021

Тема

«Взаємодія поліції та суспільства. Ефективна комунікація»

Годин на тему – 2год. лекційне заняття

Навчальна мета: сформувати понятєво-категоріальний апарат з відповідної теми лекції, а також систематизовані стійкі знання слухачів про права людини, основні вимоги до реалізації принципу взаємодії поліції та суспільства в діяльності працівників кадрового забезпечення.

Міжтематичні зв'язки: права людини. Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Свобода від катувань. Свобода та особиста недоторканість. Право на приватність.

План лекції

1. Принципи діяльності поліції. Основи правоохоронної діяльності в суспільстві.
2. Основні завдання з активізації взаємодії між поліцією та населенням.
3. Основні елементи стратегії партнерства поліції та суспільства. Роль поліції і громади з позицій партнерства.

1. Принципи діяльності поліції. Основи правоохоронної діяльності в суспільстві.

Причини незадоволення роботою поліції в українському суспільстві

Об'єкти критики поліції в Україні були:

- віддаленість і відчуженість від населення;
- закритість, «непрозорість» діяльності поліції;
- застосування незаконного насильства, факти тортур;
- корупція;
- приховування важливої інформації від громадськості, «лакування» показників і звітів;
- нездатність ефективно боротися з організованою злочинністю й забезпечити громадську безпеку.

Підхід «партнерство поліції та суспільства» змінює практику, а не самі головні цілі поліцейської діяльності. Ними є забезпечення публічного правопорядку, захист основних прав і свобод людини, запобігання і розкриття злочинів, допомога населенню й обслуговування задля зниження

рівня страху перед злочинністю, запобігання загрози громадських заворушень тощо.

Поліція відіграє важливу роль у знятті соціального напруження, забезпеченні внутрішньої безпеки; вона повинна виступати її гарантом.

Поліція має бути доступною населенню, дотримуватися в своїй роботі прав людини і громадянина.

Партнерство поліції і суспільства забезпечує стратегію більш ефективного та дієвого досягнення названих цілей.

Партнерство – нова стратегія роботи поліції: поліція працює заради людей та їхньої безпеки.

Принципи діяльності поліції

- Право як вираження цінностей суспільства
- Поліція є правоохоронним органом
- Діяльність поліції регулюється законом
- Оцінювання вчинків людей із позицій норм права і положень закону

Важливо: поліція має застосовувати право як інструмент для розв'язання проблем та захисту людей.

Люди часто ставляться до працівників поліції як порушників прав і свобод людини через:

- незаконні затримання;
- застосування надмірної сили;
- катування й тортури;
- дискримінацію.

Важливо: змінити баланс, показувати приклад дотримання прав людини. Поліція є й повинна бути захисником прав і свобод людини.

Легітимність поліції

• У демократичній державі населення має вважати поліцію легітимною.

• Це захищає інститут поліції.

• Це впливає на ефективність діяльності поліції – люди співпрацюють з поліцією та з більшою ймовірністю дотримуються закону.

• Поліція працює «за згодою» суспільства.

• Діяльність поліції переорієнтовується на службу суспільству, відновлення довіри населення до неї.

Важливо: легітимність – це визнання й підтримка поліції суспільством.

Поліція і суспільство: основи партнерства

Філософія	Стратегія	Тактика
Широта функцій	Наголос на попередженні правопорушень	Партнерство
Персональне обслуговування, сервісний підхід	Географічна спрямованість, територіальний принцип роботи	Розв'язання проблем
Інформування громадян, відкритість і прозорість у побудові відносин	Оперативна гнучкість, вчасність і повнота реагування	Позитивна взаємодія

Діяльність поліції полягає не лише в боротьбі зі злочинністю й забезпеченні правопорядку, а в наданні поліцейських послуг суспільству щодо підтримки належного рівня безпеки. Це передбачає:

- наближення поліції до громадян через максимальне залучення поліцейських на місцях для забезпечення правопорядку на вулицях;
- розвиток сервісних функцій поліції;
- підвищення ефективності у взаємовідносинах із громадянами.

Для ефективного партнерства з суспільством поліція повинна:

- зміцнити свою легітимність в суспільстві;
- здійснювати діяльність на основі узгодженості своїх дій;
- поліпшувати якість надаваних населенню послуг;
- активізація участі місцевого населення у зміцненні безпеки й публічного порядку, в розв'язанні проблем злочинності в місцях проживання.

Найголовнішими є принципи й філософія роботи поліції.

Основний принцип – це *«поліція-громада»*, тобто взаємодія, в якій закріплено, що поліція виконує сервісні функції. Відтак поліція має не *«карати і кришувати»,* а ***«служити і захищати».*** Це не військова чи мілітарна, а громадська сервісна структура. Поліція працює заради людей та їхньої безпеки.

2. Основні завдання з активізації взаємодії між поліцією та населенням.

- підвищення авторитету й довіри населення до поліції;
- покращання стану комунікативної та загальної культури працівників поліції;
- сприяння об’єктивному інформуванню населення про діяльність працівників поліції через ЗМІ;
- створення позитивного іміджу поліції шляхом підвищення рівня професійної компетентності та покращення результатів її діяльності;
- забезпечення безпосереднього діалогу між поліцією та населенням (громадськими об’єднаннями, профспілками, асоціаціями, організаціями, підприємствами) на конкретній території;
- проведення активної профілактичної, виховної, просвітницької роботи серед різних верств населення з метою запобігання злочинності, формування в громадян відчуття особистої причетності до правового порядку в суспільстві.

3. Основні елементи стратегії партнерства поліції та суспільства. Роль поліції і громади з позицій партнерства.

I. Партнерство з громадою	II. Діяльність, спрямована на розв'язання проблем	III. Організаційні зміни
ЗМІ та об’єднання громадян; місцевий бізнес; соціальні служби, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування.	ідентифікація проблем та прогнозування їх можливих наслідків; аналіз проблем та причин їх виникнення; реагування та пошук можливих рішень; оцінювання ефективності проведеної роботи.	зміни в управлінні системою та в організаційній структурі; робота з персоналом; використання інформаційних технологій.

Роль поліції і громади з позицій партнерства

Поліція	Громада
Ввічливе та професійне виконання обов’язків	Нетерпимість до насильства та інших видів асоціальної поведінки
Оперативне реагування на звернення	Допомога поліції у визначенні причин правопорушень у районі проживання
Мінімальне застосування сили	Обізнаність у власних правах і обов’язках
Неупередженість	Конструктивна поведінка з

	розв'язання конфліктів замість насильства
Забезпечення потреб громади для підвищення відчуття безпеки у громаді	Залучення неурядових організацій до роботи у громаді
Практика консультування й залучення окремих громадян та їх груп до пошуку рішень	Зміцнення довіри до поліції
Повага до прав людини	Співпраця з поліцією та повага до її роботи

Діяльність поліції полягає не лише в боротьбі зі злочинністю, забезпеченні правопорядку, а перед усе в наданні поліцейських послуг суспільству щодо підтримки належного рівня безпеки. Це передбачає:

- наближення поліції до громадян через максимальне залучення поліцейських на місцях до забезпечення правопорядку на вулицях;
- розвиток сервісних функцій поліції;
- підвищення ефективності у взаємовідносинах із громадянами.

Поліція повинна:

- зміцнити свою легітимність в суспільстві;
- здійснювати діяльність на основі узгодженості своїх дій;
- поліпшувати якість надаваних населенню послуг.

Поліція – це сервісна служба, яка надає послуги населенню, тобто спрямовує свою діяльність на розв'язання тих проблем, які ставить населення перед поліцією, й вирішення яких належить до її компетенції.

Сервісна функція поліції охоплює:

- адміністративні послуги;
- інформаційні послуги;
- інформаційно-правові послуги;
- послуги безпеки.

Служіння суспільству передбачає, зокрема, надання послуг і допомоги тим членам громади, які з особистих, економічних і соціальних чи інших причин надзвичайного характеру потребують негайної допомоги (із Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, прийнятий резолюцією Генеральної асамблеї ООН № 34/169 від 17 грудня 1979 р.).

- Поліція повинна своєчасно оперативно реагувати на всі звернення громадян.
- Поліцейського люди не повинні боятися, вони повинні його поважати.

- Поліцейський повинен мати авторитет, особливо серед верств населення, схильних до правопорушень.
- Поліцейський має уособлювати закон.

Значення партнерства поліції та суспільства

Встановлення партнерства поліції з населенням призведе до:

- зниження рівня злочинності;
- подолання страху в громаді; появи усталеного відчуття безпеки і порядку;
- зміцнення довіри та поваги до поліції в громаді;
- добровільної й безкорисливої підтримки населення;
- виконання частиною мешканців функції помічників поліції задля забезпечення громадського спокою у власному районі;
- ефективнішої профілактики злочинів; приділення правоохоронцями часу іншим видам службової діяльності;
- підвищення інтересу населення до потреб працівників поліції, піклування про їхню безпеку та гідні умови праці;
- ефективного використання й поширення необхідної інформації правоохоронцями про злочини та кримінальні ризики серед громадськості.

Виявлення та розв'язання поліцейським проблем населення території обслуговування

Три ключові принципи роботи поліцією

1. Особистий підхід	2. Позитивна взаємодія	3. Партнерство
Люди повинні відчувати, що ви - їхня поліція	Використовуйте будь-яку можливість для позитивних контактів з людьми	Співпрацюйте з людьми й групами, щоб зробити територію обслуговування безпечнішою
Іменні таблички Візитки Номери мобільних телефонів Адреси електронної пошти Районні відділки Подальше спілкування за допомогою контактних даних	Шанобливе ставлення Дружнє ставлення Готовність допомогти Допомога жертвам злочинів Відвідування крамниць, шкіл Спілкування з місцевими мешканцями Соціальні мережі	Групи місцевої громади Групи мешканців Групи домовласників Місцеві активісти Студенти Підприємці Соціальні служби Неурядові організації Приватні охоронні фірми

Важливо: залучення місцевого населення. Крім підтримки особистих контактів, поліція повинна використовувати відповідні ситуації й форуми для

обміну думками з населенням із питань, що становлять предмет загальної стурбованості.

Проблеми та інциденти

Підхід, що ґрунтується на процесі розв'язання проблем із метою зниження рівня злочинності й підвищення безпеки, є важливим аспектом роботи поліції з населенням за місцем проживання. Він доповнює традиційний аспект правоохоронної діяльності на основі оперативного реагування. В основі цієї стратегії – систематизований аналіз соціальних проблем, що передбачає встановлення причин злочинів і соціальних заворушень.

Працівник поліції матиме справу із значною кількістю інцидентів на території обслуговування – злочинами, порушеннями правопорядку, нещасними випадками, тривожними сигналами тощо.

Слід звертати особливу увагу на проблеми. Це сукупність (множинність) подій, що мають характерні ознаки чи передумови.

Розв'язання проблем

Це процес, під час якого виявляються конкретні проблеми громади (території обслуговування) й забезпечуються найбільш відповідні засоби їх усунення.

Розв'язання проблем – це не просто усунення чи попередження злочинності.

Це підхід, в основі якого лежить припущення, що виникнення проблем обумовлено глибинними причинами. До цих причин можна віднести характеристики задіяних у ній людей, соціальні умови, в яких ці люди взаємодіють, фізичне середовище й те, як громадськість справляється з цими умовами.

Мобілізація і залучення населення до процесу виявлення проблем громади, аналізу причин, що лежать в їх основі, встановлення пріоритетних завдань та їх реалізації є важливими аспектами такої характеристики роботи поліції з населенням за місцем проживання як попереджувальний підхід до розв'язання проблем.

Алгоритм розв'язання проблеми

Розв'язання проблем – це активний і систематичний аналіз виявлених проблем із метою пошуку й розробки ефективних шляхів реагування на них.

І етап – сканування проблем, що існують, їх встановлення та аналіз

ІІ етап – розробка шляхів вирішення проблем та їх реалізація

ІІІ етап – аналіз отриманих результатів

Усі етапи здійснюються при тісній взаємодії поліції та суспільства.

Аналіз: ретельно оцініть проблему.

Реагування: не застосовуйте лише стягнення, використовуйте різні засоби впливу.

Партнери: не покладайтеся лише на поліцію, шукайте партнерів, які зацікавлені в розв'язанні проблеми й можуть допомогти.

Оцінка: проаналізуйте ефективність прийнятого рішення й можливі альтернативні варіанти.

Приклад моделі розв'язання проблем (CAPA)

Сканування. Складіть перелік проблем злочинності, забезпечення безпеки й життєздатності громади. Оберіть одну проблему зі переліку, встановіть пріоритети. Чітко сформулюйте проблему**.**

Аналіз. Використовуйте трикутник аналізу розв'язання проблеми. Визначте першопричини проблеми і партнерів із співпраці.

Реакція. Які стратегії необхідно використовувати для зниження гостроти або усунення проблеми? Що ще необхідно зробити? Хто повинен виконувати дії?

Аналітична оцінка. Яким є результат зроблених зусиль? Що ще необхідно зробити? Хто повинен виконувати дії?

Трикутник аналізу проблем

Порушники / злочинці – та Відповідальні за них.

Жертви– та їх Охоронці.

Місця – та їх Керівники.

Приклад аналізу проблеми

Проблема– багато крадіжок на паркувальних майданчиках.

Жертви – водії: інструктуйте їх закривати двері власних авто, не забувати про сигналізацію та не залишати в авто цінних речей.

Місце – керівники – вимагайте встановлення огорож, освітлення, присутності чергових або інших заходів безпеки.

Усі проблеми не розв'язати, утім, вони траплятимуться рідше; будуть менш серйозними; завдаватимуть меншої шкоди; турбуватимуть менше людей.

Партнерство між поліцією, громадськими організаціями та приватними особами допомагає розробити шляхи розв'язання проблем і підвищує довіру суспільства до поліції.

Аналітична інформація може бути отримана лише за допомогою місцевого населення, тому тісна співпраця поліцією із ним, заснована на відносинах довіри, є абсолютно незамінною.

Важливо: оцінка ефективності діяльності поліцією повинна в першу чергу враховувати його здатність успішно працювати з проблемами населення території обслуговування й уміння залучати місцевих мешканців у процес реалізації цих зусиль.

Паспорт території обслуговування

Працівник поліції має знати:

- територію зони обслуговування та її особливості;
- систему доріг;
- розташування і режим роботи підприємств, установ та організацій різних форм власності, аптек;
- місця паркування транспортних засобів.

У сільській місцевості знати: всі населені пункти, фермерські господарства, лісові масиви, заготівельні і переробні організації, можливі місця незаконного вирощування, зберігання та переробки культур, що містять наркотичні речовини.

Дільничний офіцер має скласти «соціальну карту» території обслуговування:

- етнічний склад населення, місцеві звичаї й традиції;
- місць скупчення людей, схильних до вчинення адміністративних правопорушень і злочинів – сили та засоби причетні до охорони громадського порядку, профілактики та розкриття кримінальних та адміністративних правопорушень;
- сили і засоби, що залучаються до охорони громадського порядку, попередження та розкриття кримінальних та адміністративних правопорушень;
- групи ризику;
- порушники тиші;
- особи, які вчинили злочини;
- місцеві лідери;
- потенційні місця вчинення правопорушень («гарячі точки»: бари, нічні клуби тощо);
- види бізнесу та підприємства сфери соціального обслуговування.

Концепція партнерства поліції та суспільства – основа діяльності працівників поліції.

Її реалізація передбачає:

- залучення місцевого населення;
- підтримку особистих контактів;
- обмін думками з населенням із проблем громади.

Важливими для побудови відносин довіри та обміну думками є повсякденні доброзичливі контакти між поліцейським та людьми на вулицях.

Повага до поліції залежить від поваги й взаєморозуміння між конкретним поліцейським і пересічним громадянином.

Висновки

Упродовж останнього десятиріччя у світі поширюється тенденція щодо провадження безпеки життєдіяльності суспільства. Розвинені країни витрачають значну частину державного бюджету на розробку й впровадження нових стратегій, програм та технологій для убезпечення життя громадян. Після Революції Гідності успішно реалізується реформа Національної поліції України. Слід зазначити, що чимало із сучасних нововведень вже впродовж тривалого часу використовуються багатьма країнами світу, більшість з яких, реформуючи національні системи органів правопорядку, застосовували досвід США та Великої Британії. Необхідність упровадження в Україні концепції Community Policing полягає в необхідності зміни ставлення громадянина до поліцейського не як до представника жорсткої (каральної) сили, а як до захисника (друга, партнера), що уособлюється на місцевому рівні провадження безпеки як способу життя всіх членів громади. Такий підхід до безпеки гарантуватиме створення сприятливого середовища не тільки для членів певної місцевої громади, а й надасть можливість поширювати такий стиль (спосіб) життя серед усього населення України.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

І. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
4. Про Національну поліцію: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
5. Інструкція з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: Наказ МВС від 23.05.2017 №440. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17
6. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 7 липня 2017 року № 575. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17
7. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28 липня 2017 р. № 650 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17/conv#Text

8. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 6 листопада 2015 р. № 1376. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15

9. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 7 листопада 2015 р. № 1395. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15

10. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. *Офіційний вісник України*. 2014. № 72. Ст. 2026.

11. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF

12. Про затвердження положення про патрульну службу МВС: Наказ МВС України від 02.07.2015 р. № 796. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15

13. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: Наказ МВС України від 6 липня 2017 року №570. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17

ІІ. Спеціальна література:

1. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; за заг. ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.

2. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: Навчальний посібник. К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. 196 с.

3. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.

4. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Д.П. Калаянов, К.С. Ізбаш, Є.В. Додін та ін.; за заг. ред. С.В. Пєткова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 544 с.

5. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / С.В. Пєтков, М.В. Лошицький, А.А. Манжула. К.: Центр навчально-методичної літератури, 2015. 240 с.

6. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» / Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глуховеря та ін.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2016. 178 с.

ІІІ. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: http://www.president.gov.ua/

2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Урядовий портал. Єдиний веб-потал органів виконавчої влади. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/
4. Офіційний веб-потал Міністерства внутрішніх справ України. URL: http://www.mvs.gov.ua/
5. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: http://www.minjust.gov.ua/
6. Офіційний веб-потал Міністерства освіти і науки України. URL: http://www.mon.gov.ua/
7. Національне агентство України з питань державної служби. URL: http://nads.gov.ua/control/uk/index
8. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: http://www.nau.ua/
9. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: http://uk.wikipedia.org
10. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: http://www.lvduvs.edu.ua